

Kernelementen van Cognitieve Gedragstherapie in de behandeling van spreekangst in adolescenten: je angst onder ogen komen door te focussen op gedrag, lichaam of geest?

Gepubliceerd: 27-07-2017 Laatste bijgewerkt: 11-04-2024

Het primaire doel van het onderzoek is om de effectiviteit van de drie meest gebruikte CGT elementen (exposure, cognitieve herstructurering en ontspanningsoefeningen) in de behandeling van angst bij adolescenten te achterhalen. Het secundaire doel...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving gestopt
Type aandoening	Angststoornissen en -symptomen
Onderzoekstype	Interventie onderzoek

Samenvatting

ID

NL-OMON45453

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

Talk like that!

Aandoening

- Angststoornissen en -symptomen

Synoniemen aandoening

Sociale angststoornis, spreekangst

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Rijksuniversiteit Groningen

Overige ondersteuning: ZonMw

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: Angst, Cognitieve herstructurering, Exposure, Ontspanningsoefeningen

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

Spreekangst symptomen

Secundaire uitkomstmaten

Secundaire onderzoeksvariabelen:

Subjectief angstniveau

Angstige gedachten

Lichamelijke spanning

Vermijding

Coping

Diagnose sociale angststoornis

Toenaderingsgedrag

Zelfcontrole

Andere onderzoeksvariabelen:

Zorgkosten

Kwaliteit van leven

Ernst van de sociale angststoornis

Comorbide angst en depressie

Demografische variabelen

Geloofwaardigheid en verwachting van de behandeling

Tevredenheid met de behandeling

Behandeltrouw

Behandelintegriteit

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Alhoewel cognities een centrale rol innemen in de theoretische verklaring van angst- en stemmingsstoornissen en deze met cognitieve technieken worden aangepakt binnen CGT, is er debat over de noodzaak van het focussen op gedachten naast het focussen op gedrag. Bovendien is nog niet bekend of een interventie op gedrag ook specifiek effect heeft op gedrag (en niet op cognities) terwijl een interventie gericht op gedachten juist een effect op de dysfunctionele cognities zou hebben (en niet op gedrag). Dit debat is specifiek relevant voor de behandeling van kinderen en jongeren bij wie de vaardigheid om te reflecteren op eigen gedachten nog niet volledig ontwikkeld is.

Van exposure is bekend dat dit werkt in de behandeling van angstklachten. Het is de vraag of exposure en cognitieve herstructurering specifieke effecten hebben op respectievelijk gedrag en gedachten, en of het toevoegen van cognitieve herstructurering een positief effect heeft.

Bij ontspanningsoefeningen wordt er vanuit gegaan dat angst (spanning) en ontspanning onverenigbaar zijn op hetzelfde moment. Door de toestand van ontspanning vol te houden tijdens exposure, wordt de relatie tussen de angst en het gevreesde object of situatie verbroken en neemt de angst af. Er is echter discussie over het nut en de noodzaak van ontspanningsoefeningen. Zo druisen ontspanningsoefeningen in tegen het idee achter exposure, namelijk dat je juist de confrontatie met je angst moet aangaan. Bovendien kan de focus op lichamelijke reacties de angst ook juist verergeren, bijvoorbeeld bij spreekangst. Het is de vraag of ontspanningsoefeningen specifieke effecten hebben op (lichamelijke) spanning, en of het toevoegen van ontspanningsoefeningen een positief effect heeft.

Doel van het onderzoek

Het primaire doel van het onderzoek is om de effectiviteit van de drie meest

gebruikte CGT elementen (exposure, cognitieve herstructurering en ontspanningsoefeningen) in de behandeling van angst bij adolescenten te achterhalen. Het secundaire doel is te achterhalen wat de toegevoegde waarde is van cognitieve herstructurering en ontspanningsoefeningen naast exposure.

De verwachting is dat de verandering van angstige cognities vooral plaatsvindt na cognitieve interventies, de verandering van lichamelijke spanning vooral plaatsvindt na ontspanningsoefeningen, en dat het gedrag pas verandert bij exposure. Zo wordt de specifieke werkzaamheid van ieder element apart onderzocht. Verder wordt getoetst of de combinatie van twee technieken beter werkt dan exposure alleen.

Onderzoeksopzet

Single-blind parallel randomized controlled trial met drie condities (interventie vs. interventie vs. interventie)

Onderzoeksproduct en/of interventie

Er zijn drie condities welke beiden vijf groepssessies krijgen aangeboden: A: 1 Psycho-educatie (PE) + 4 sessies exposure (EX) B: 1 PE + 2 sessies Cognitieve Herstructurering (CH) + 2 sessies EX C: 1 PE + 2 sessies Ontspanningsoefeningen (OO) + 2 sessies EX

Inschatting van belasting en risico

Het enige risico voor proefpersonen verbonden aan deelname aan het onderzoek is kortdurende stress tijdens de exposure oefeningen waarbij zij worden blootgesteld aan hun angst. Deze mate van stress zal echter niet hoger zijn dan de mate van stress ervaren tijdens reguliere exposure oefeningen in de behandeling van angst. De potentiële waarde van de studie is dat we inzicht krijgen in de (additionele) effectiviteit van de verschillende elementen in de behandeling van angststoornissen bij jongeren. Deze kennis kan gebruikt worden om aanbevelingen te doen met betrekking tot de behandeling van angst onder jongeren en daarmee het effect van de behandeling optimaliseren. Om dit doel te bereiken zullen we de effectiviteit van verschillende behandel-elementen moeten evalueren in deze specifieke populatie. Een mogelijk direct voordeel van het meedoen aan de studie, is dat we jongeren met spreekangst een interventieprogramma aanbieden bestaande uit exposure-oefeningen en mogelijk aanvullende oefeningen. Uit onderzoek is gebleken dat dit de meest effectieve behandelvorm is om een sociale fobie als spreekangst te verhelpen. Een mogelijk indirect voordeel van het meedoen aan de studie, is dat jongeren die niet voldoende baat hebben bij het aangeboden interventieprogramma, vervolgens doorverwezen worden naar een passend vervolgprogramma (indien zij dat willen). Een directe belasting voor de deelnemende jongeren en hun ouders is dat ze negen keer worden uitgenodigd voor deelname aan het onderzoek op school, namelijk de screening, drie meetmomenten en vijf behandelssessies. De

behandelsessies, het interview en een aantal vragenlijsten uit de voormeting, nameting en follow-up meting zijn echter care as usual. De daadwerkelijke belasting - extra dan care as usual - bestaat dan ook enkel uit de extra vragenlijsten en gedragstests. Wij zijn echter van mening dat de voordelen van de studie opwegen tegen deze belasting.

Contactpersonen

Publiek

Rijksuniversiteit Groningen

Grote Kruisstraat 2/1
Groningen 9712 TS
NL

Wetenschappelijk

Rijksuniversiteit Groningen

Grote Kruisstraat 2/1
Groningen 9712 TS
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Adolescenten (12-15 jaar)
Adolescenten (16-17 jaar)

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

- * Adolescenten zijn tussen de 12-15 jaar oud
- * Voldoende kennis van de Nederlandse taal
- * Subklinisch of hoger niveau van het spreekangst subtype van sociale fobie (SPAI-C PPF score > 6)

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

- * Geen toestemming van ouders of verzorgers (met gezag)
- * Momenteel in (medicamenteuze) behandeling voor angst
- * Ontving cognitieve gedragstherapie voor angst in de afgelopen 12 maanden
- * Eerdere of huidige diagnose van autisme of ADHD
- * Andere en meer urgente hulpvraag
- * (Risico op) suicidaliteit

Onderzoeksopzet

Opzet

Type:	Interventie onderzoek
Onderzoeksmodel:	Parallel
Toewijzing:	Gerandomiseerd
Blinding:	Enkelblind
Controle:	Actieve controle groep
Doel:	Behandeling / therapie

Deelname

Nederland	
Status:	Werving gestopt
(Verwachte) startdatum:	04-09-2017
Aantal proefpersonen:	60
Type:	Werkelijke startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO

Datum: 27-07-2017
Soort: Eerste indiening
Toetsingscommissie: METC Universitair Medisch Centrum Groningen (Groningen)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL60377.042.16
Ander register	wordt aangemeld bij NTR